

**UZNESENIE RADY VLÁDY SR PRE ĽUDSKÉ PRÁVA,
NÁRODNOSTNÉ MENŠINY A RODOVÚ ROVNOSŤ**

č. 300

z 27. marca 2023

**k Vyhláseniu Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny
a rodovú rovnosť k návrhu zákona zakazujúcim právnu tranzíciu**

**Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny
a rodovú rovnosť**

A. prijíma

A.1 Vyhlásenie Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť k návrhu zákona zakazujúcim právnu tranzíciu.

B. odporúča

vláde Slovenskej republiky

B.1. aby v prípade prijatia zákona Národnou radou SR, podala návrh na Ústavný súd SR vo veci súladu zákona s Ústavou SR.

Vyhlásenie Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť k návrhu zákona zakazujúcom právnu tranzíciu transrodových ľudí

Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť:

1. so znepokojením zaznamenala, že poslanci a poslankyne schválili 21. marca 2023 v prvom čítaní návrh novely zákona o rodnom čísle (parlamentná tlač 1486), ktorý predstavuje výrazné obmedzenie právnej tranzície (právnej zmeny pohlavia) na Slovensku tým, že stanovuje pre všetkých transrodových a mnohých intersexuálnych ľudí nespĺniteľnú podmienku genetického testu na vykonanie zmeny rodného čísla;
2. konštatuje, že podľa súčasného znenia zákona o rodnom čísle Ministerstvo vnútra SR vykonáva zmenu rodného čísla na základe lekárskeho posudku o zmene pohlavia, t.j. posudku potvrdzujúceho medicínsku tranzíciu. Zmena rodného čísla je kľúčová v procese právnej tranzície, nakoľko rodné čísla pridelené na Slovensku nesú v sebe marker, podľa ktorého možno učiť pohlavie osoby. Podľa novely k zmene rodného čísla môže dôjsť len po predložení lekárskeho posudku „preukazujúceho na základe genetického testu správne určenie pohlavia osoby“. Táto podmienka je nespĺniteľná, nakoľko pri medicínskej tranzícii nedochádza k zmene genetického kódu osoby. De facto tak predstavuje úplné obmedzenie zmeny rodného čísla ako jednej zo zložiek právneho uznania rodu, a tým znemožňuje aj následnú zmenu dokladov preukazujúcich totožnosť osoby;
3. zdôrazňuje, že navrhované ustanovenia sú priamo v rozpore s garanciami ľudských práv v Ústave SR a medzinárodnými záväzkami SR. Sexuálna orientácia a rodová identita sú neoddeliteľnou súčasťou dôstojnosti a ľudskosti každého človeka a nesmú byť dôvodom diskriminácie ani zneužívania. Ľudské práva a základné slobody prináležia LGBTI ľuďom rovnako ako všetkým ostatným a sú základným pilierom hodnôt, ktoré štáty, vrátane Slovenska, dobrovoľne prijali a stotožnili sa s nimi prístupím k medzinárodným ľudskoprávnym dohovorom či vstupom do Európskej únie alebo Rady Európy;
4. pripomína, že právo na uznanie rodovej identity transrodových ľudí a proces zmeny pohlavia je už po desaťročia súčasťou slovenskej legislatívy a jeho zákaz je porušením práva na súkromie. Viaceré medzinárodné orgány pre ľudské práva potvrdili, že každý človek má právo na vlastnú identitu nielen na základe svojho pohlavia určeného pri narodení (alebo na základe genetického testu ako v predmetnom návrhu zákona), ale aj na základe svojho rodu, čiže spoločensky skonštruovaných vlastností a rolí žien a mužov. Už v roku 2002 v prípade Goodwin proti Spojenému kráľovstvu Európsky súd pre ľudské práva (ESLP) konštatoval porušenie článku 8 (právo na súkromie) najmä na základe toho, že existoval európsky a medzinárodný konsenzus v prospech

právneho uznania rodu transrodovej osoby odlišného od pohlavia určeného pri narodení;

5. poukazuje na list [odborných lekárskejších spoločností](#) Ministerstvu zdravotníctva SR z marca 2021, v ktorom upozorňujú, že v súvislosti s obdobným návrhom na zmenu ústavy s cieľom zákazu právnej tranzície sa na nich vo zvýšenej miere obracajú transrodoví ľudia a zástupcovia poradenských centier, ktorí referujú o výrazných prejavoch úzkosti i suicidálnych myšlienkach u tejto skupiny občanov a občianok SR;
6. poukazuje na [otvorený list](#) viac ako 4000 odborníkov a odborníček z pomáhajúcich profesií z apríla 2021, v ktorom rázne odmietli návrhy na zákaz právnej tranzície. Ich navrhovatelia podľa nich podsúvajú verejnosti, že LGBTI ľudia a ich rodiny sú hrozbou pre spoločnosť, spochybňujú dlhoročné odborné výskumy v tejto oblasti, ako aj vlastnú a vypovedanú skúsenosť generácií transrodových ľudí. “Na základe výhradne subjektívneho úsudku, ale aj rigidných predsudkov a nedostatku odborných znalostí vytvárajú premisu, že jedna časť občianok a občanov Slovenskej republiky nemá nárok na rovnaké práva ako väčšinová populácia. Systematicky a bez zábran tým posilňujú ich menejcenné postavenie v spoločnosti, v ktorej by ich intimita a ich vzťahy boli kontrolované, skúmané a posudzované štátom.”
7. upozorňuje, že prípadné prijatie tohto a podobných návrhov zákonov, by zhoršilo kvalitu života a zdravia LGBTI ľudí na Slovensku a zároveň podkopalo princípy právneho štátu a sociálnej súdržnosti vo všeobecnosti. Keď verejní činitelia používajú nenávistnú rétoriku a prijímajú zákony alebo verejné politiky proti istej skupine obyvateľstva, signalizuje to ostatným, že aj oni sa môžu beztrestne zapájať do nenávistných činov proti jej členom a členkám. Nižšia spoločenská akceptácia LGBTI ľudí na Slovensku ako vo väčšine európskych krajín im už dnes bráni plne využívať svoj potenciál vo všetkých aspektoch života a mať plný prístup k vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti a zamestnaniu a viacerí napokon krajinu opúšťajú;
8. vyzýva poslancov, poslankyne NR SR a vládu SR jasne odmietnuť spomínaný návrh zákona a naopak hľadať riešenia aktuálnych problémov LGBTI ľudí na Slovensku.